

Marja Rämä

Yksikätinen Mies

"Sitten kun minua ei enää ole"

Kuolematon ei ole kukaan, eikä mikään, jolle on elämän lahja aikanaan suotu. On vaikea hyväksyä ja alistua kuolemalle ymmärtämättä, onko olemassa jokin toinen ulottuvuus, vai onko elämä vain kertakäyttöinen elementti?

Yksikätinen mies

”SITTEN, KUN MINUA EI ENÄÄ OLE”

Marja Rämä

Kirjoittajan aikaisemmat julkaisut

HARJASTUKAT – Seitsemän tarinaa hevosena elämisestä 2016

ARTEMIS – Kaikki elämäni kissat 2016

TERVEISIN MARJA – Yökävelijä 2016

VALEPOTILAS – Päiväkirjamerkintöjä suljetulta osastolta 2017

HARJOITTELIJA – Onnettaren hylkäämät 2018

MARRASKUUN KÄRPÄSET – Aikamatkalta 1938-2018

TUNTEMATON PSYKOLOGI 2018

EPPU 2019

YKSIKÄTINEN MIES. – Sitten, kun minua ei enää ole -

Copyright © Marja Rämä 2020

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528043607

LUKIJALLE

Nämä kirjeet ovat osoitetut sinne, missä rakastetun ihmisen sielu vaeltaa ja odottaa uudelleen syntymistään. Tiedän, että hän nau-raisi näille puheilleni sielunvaelluksesta.

Surun vallitessa mieli on valmis tarttumaan utopistisiinkin mah-dollisuuksiin jälleen näkemisestä, vaikka järki sanoo muuta.

Me tapaamme kuitenkin vielä jossain elämän muodossa toi-semme – jossain tulevaisuudessa. Meidän geenimme mahdollis-tavat sen.

LOKAKUU 2019

30.11.

SINULLE SINUSTA - MINUN SILMILLÄNI NÄHTYNÄ

Kun istuin vuoteesi vierellä tiesin, että aikasi alkoi olla lopussa ja Sinäkin tiesit sen. Et valittanut elämän päättymistä, etkä kipua. Kerran sanoit, että yö pelottaa – se tuo painajaisia ja yksinäisyyden. Et kuitenkaan halunnut minua vuodeosastolle yöksi lähellesi. Sanoit vain, että mene kotiin tekemään töitäsi – niin kuin minulla olisi ollut mitään Sinua tärkeämpää.

Elämäsi oli väkevä näyttö siitä, kuinka sitkeydellä, vastoinikäymisistä huolimatta voi saavuttaa niin paljon ja niin monenlaisia asioita. Elämäsi oli täynnä haasteita ja Sinä vastasit niihin. Vaikka et ollut kiinnostunut kunniasta, etkä maineesta, olit suurmies meidän läheistesi ja monien ystäviesikin silmissä. Sinulla oli karismaa esimiehenä alaisiesi ja oppilaittesi parissa.

En ole tuntenut ketään, jolla olisi ollut yhtä paljon erilaisia ja erikoisia harrastuksia kuin Sinulla oli elämäsi eri vaiheissa. Enkä ole tavannut koskaan ihmistä, joka olisi ollut vertaisesi tiedoissa ja taidoissa niin monilla erilaisilla elämän alueilla. Minulle olit kävelevä tietotomistio, enkä tullut edes ajatelleeksi, että et ehkä osaakaan kaikkea!

Kaiken liikenevän aikasi istuit ja luit lähihistoriaa, ja varsinkin sotahistoria kiinnosti Sinua. Tietotekniikka oli matemaattisille aivoillesi miehuista tutkittavaa ja nuorena saamasi konstruktio-oppi oli pohjana suunnittellessasi teknisiä rakenteita – niin raudasta kuin laudastakin. Kun Sinulla oli vähänkin aikaa muilta töiltäsi, istuit kirja kädessäsi etsimässä uutta ja vanhaakin tietoa.

Halusit oppia aina uutta. Kun ensimmäiset tietokoneet tulivat kauppoihin, hankit heti sellaisen – se oli 70-luvulla. Siinä aukesi pian eteesi koko maailma. Olit suorittanut radioamatöörin tutkinnon ja siirryit ”Morsettamaan” tietokoneellasi ja sähkötysavain jäi pois käytöstä. Enää en kuullut avaimen naputusta, kun otit yhteyttä muihin radioamatööreihin koti- ja ulkomaille.

Opetit minutkin käyttämään tekstin käsittelyä. Myöhemmin, vuonna 2016 aloitimme uudenlaista yhteistyötä: minä kirjoitin tarinoita kirjoiksi ja Sinä tarkistit tekstit ja oikeakielisyyden, teit taitto-työt, sovitit kuvat tekstien joukkoon ja hankit kaikki julkaistaviin kirjoihin tarvittavat tiedot kirjan painamista varten. Teit koneellasi kaiken sen ja suunnittelit kansikuvat.

En tainnut koskaan osoittaa tarpeeksi kiitollisuutta ja arvostusta tekemällesi työlle puolestani tässäkin asiassa – pidin kaikkea itsestäni selvyutenä. Sinäkin pidit varmaan auttamistasi luonnollisena ja antoihan se jonkinlaista tyydytystä itsellesikin – tuli taas uusi aluevaltaus.

Sinä toit elämäämme tavallisuudesta poikkeavia näkökulmia. Hämmälyisyys ja savolaisuus alkoivat sulautua toisiinsa, ja sopeutumisesi savolaiseen elämän tapaan oli nopea prosessi. Puheestasi häipyivät ”mää ja sää”- ilmaisut ja savolaisia sanansutkauksia putkahteli tämän tästä puheisiisi – sellaisiakin, joita en ollut kuullut vuosikymmeniin! Savolaisuuden sydänmailla työskennellessäsi savolaisten murre oli puhtaimmillaan, ja Sinulla oli tarkka kielikorva.

Näytit minulle toisenlaisen maailman - veit minut vaeltamaan reppu selässä tuntuille – kokemaan kahdestaan ihmisen pienuuden suurten ja taivasta hipovien huippujen keskelle. En koskaan tuntenut vähäisintäkään pelkoa tunturien tuulissa ja myrskyisissä sateissa ja sumuissa. Sinulla oli kartta ja kompassi ja osasit käyttää niitä. Emme koskaan eksyneet.

Sinä olit selväjärkinen ja selväpuheinen mies. Tunteitasi et näyttännyt useinkaan päällepäin, mutta minä tunsin herkän puolesi. Sinut valtasi varhaiskeväisin alakulo – juuri silloin, kun luonto alkoi heräillä. Myöhemmin, kun lempivärisi vihreä puhkesi joka puolella täyteen vehreyteensä, masennuksesi hellitti. Sinun terapiaasi olivat myös kisamme, joille osoitit ja joilta sait rakkautta. Sitä oli hellyttävä katsella.

Sinulla oli tiukka työmoraali. Vaadit sitä itseltäsi ja alaisiltasi. Se ei ollut mitään nipottamista, vaan enemmänkin opetusta vastuuseen. Se oli kotisi perintöä, jo nuorena opittua. Sinä vaadit minultakin täsmällisyyttä, olenhan savolaiseen tapaan ”tullaan puolilta päivin ihminen”. Sinulle se tarkoitti ”tullaan klo 12”! Muistutit minua myös epämääräisistä sanonnoistani ja oikeinkirjoitusvirheistäni, vaikka luulin hallitsevani äidinkieltä kymppin edestä!

Tämän esipuheen jälkeen muistuttelen Sinua yhteisistä kokemuksestamme aina tapaamisemme ensimmäisestä päivästä alkaen. Minulla on hyvä muisti, enkä tahtoisi unohtaa yhtään päivää yhteisestä elämästämme. Sinulla oli tapana sanoa, ettet muista iänikuisia asioita. Tiesin, että ne iänikuiset olivat ennen minua ja useimmat niistä kipeitä muistella. Halusit katsoa aina eteenpäin.

MARRASKUU

1.11. perjantai

OLIT OLEMASSA JA TULOSSA MAAILMAAN JO LOKAKUUN PUOLELLA,
MUTTA VALITSIT PÄIVÄKSI 1.11.1939!

Tänään on syntymäpäiväsi – olisit täyttänyt 80 vuotta. Kuitenkin yhtätoista päivää ennen voimasi loppuivat, emmekä saaneet viettää juhlaa kanssasi. Olit kuitenkin ollut jo olemassa, äitisi kohdussa odottamassa, valmiina syntymään, mutta pidättelit tuloasi – halusit syntyä 1. päivänä alkavaa uutta kuuta – marraskuuta. Se oli silloin Pyhäin päivä.

Olen turtunut, enkä jaksa millään uskoa, että et ole tässä lähellä luonani. Et ole juomassa syntymäpäiväkahvia täytekakun kera, etkä avaamassa lahjaksi ostamaani kirjaa, niin kuin aina ennen.

Jannelle tämä raskas paikka. Hän on saanut pitää Sinut näin kauan tukenaan ja neuvonantajanaan ja nyt hänen on selvittävä omin voimin. Hän sanoikin, että parempaa isää ei ole olemassa.

Sytytin kynttilän pöydälle ja istun tässä vastapäätä Sinun paikkaasi kyöneleet silmissäni. Sanoinko tarpeeksi usein Sinulle, kuinka paljon merkitsit minulle? Katson pöydän yli ja yritän nähdä Sinut siinä ja näenkin kuvasi heijastuksen. Jätit paljon energiaa jälkeesi ja näen Sinut kaikkialla lähelläni.

Janne soitti vielä ja kysyi, kuinka pärjään. Rauhoittelin häntä vakuuttaen, ettei minulla ole hätää. Tätä ikävääni ei kukaan voi sammuttaa, sen pitää hiipua hiljaa ja jäädä hiilloksena sydämeeni.

Nuori naispappikin kävi päivällä. Olin ihan unohtaa hänet. Hänen tehtävänään on siunata Sinut Pyhän Markuksen kappelissa. Kerroin hänelle ajoittain raskaastakin elämästäsi ja yhteisestä taipaleestamme, jossa olit minulle tuki ja turva. Kerroin myös henkisestä rikkaudesta, jota annoit minulle eri muodoissa ja aina uutta opettaen.

Kerroin hänelle, kuinka muistan ensi tapaamisemme. Se oli 1966, helmikuun 2. päivän ilta Tampereella. Muistutin Sinua siitä vuodeosastolla muutamaa päivää ennen kuin nukuit pois tietoisuudesta. Sinä olit sen jo unohtanut, mutta hymyilit kuitenkin muistolleni.

Sinä olit silloin yksinäinen ja uskon, että tapaamisemme oli meille molemmille onnen kantamoinen. Se oli rakkautta ensi tapaamisestamme alkaen ja kesti monenlaiset koettelemukset tänne asti.

Minulla on epätodellinen olo, en voi käsittää lähtöäsi. Kysyit minulta, mahdanko ollenkaan ymmärtää tilannettasi ja vastasin, että olin käsittänyt sen jo sillä hetkellä, kun sairautesi todettiin. En vain päästänyt sitä tietouteeni, oli helpompi elää vain päivä kerrallaan.

Yritän selviytyä viikonlopun yli ja koota ajatuksiani. Minun on pakko tehdä Sinun puolestasi kesken jääneet asiasi – se on minulle kunnia-kysymys.

Sinä olit se aikaansaava mies koko elämäsi ajan. Sinä teit puolestani monet asiat, joita nyt joudun opettelemaan. Sanoit kyllä viimeksi ke-sällä opettaessasi minulle pankkiasioiden hoitoa: ”sitten, kun minua ei enää ole”. Sitä en olisi halunnut kuulla.

Kehotit minua myös kääntymään Jorman puoleen apua tarvitessani voimalan asioissa ja autojen kanssa. Nyt olen saanut häneltä apua monella tavalla. Hän ja Irene ovat pitäneet yhteyttä melkein päivittäin. Jorma arvosti Sinua suuresti ja on ollut huolissaan selviämisestäni. Olit oikeassa luottaessasi häneen. Hän sanoi minulle tänään, että Saat levätä rauhassa – hän auttaa kaikessa, missä osaa ja tekee sen mielellään.

9.11. lauantaina

PYHÄN MARKUKSEN KAPPELISSA

Jätimme ystäväjoukkomme kanssa Sinulle kirkolliset jäähyväiset. Se tilaisuus arkkusi äärellä oli minulle ylivoimainen, enkä selvinnyt siitä itkemättä ja takertelematta, lukiessani Sinulle kirjoitettua tekstiä, jonka Janne oli kirjoittanut. Omaani en pystynyt lukemaan.

En myöskään kuullut papin puheesta oikeastaan mitään, mutta tiesin hänen puhuvan niistä asioista elämässäsi, joista olin hänelle kertonut aikaisemmin.

”Kiitos Sulle kirkkahista, keväisistä päivistä, niin kuin myöskin raskahista, syksyn synkän hetkistä”. En saanut laulettua näitä sanoja – ne juuttuivat kurkkuuni.

Muistotilaisuus, Sinun ja minun yhteisten ystäviemme kanssa pidettiin Lounas-Salongissa ja se oli miellyttävien muistojen kertausta Sinusta. Olisit ollut varmaan tyytyväinen!

Olin suurennuttanut Sinusta valokuvan, jossa tähyilet Norjan tuntureilla Haltialle ja mittaillet mielessäsi, pitkältikö oli vielä sen laelle matkaa.

Janne ja Johanna lähtivät saman tien Turkuun, sateessa ja pimeässä ja Ville-Pekka Tuulansa kanssa Joensuuhun. Kari oli myös Tarjan

kanssa kappelissa ja muistotilaisuudessa, ja hekin joutuivat lähtemään Kajaaniin takaisin räntäsateessa. Minä tulin tänne uuteen kotiin Jorman ja Irenen kyydissä. Yksinäisyys oli musertavaa, mutta en halunnut ketään todistamaan murtumistani. Tunsin Sinut lähelläni ja halusin puhella Sinulle ikävästäni.

15.11. perjantaina

AAVISTUS TULEVASTA?

Olen yrittänyt selvittää laskuja ja kaiken maailman asioita, jotka Sinä hoidit aina. En ymmärrä, kuinka paljon Sinulla olikin hallittavanasi talouteemme ja voimalaan liittyviä velvollisuuksia. Kaikki oli kunnossa, eikä Sinulla ollut koskaan vaikeuksia selvittää niistä kaikista.

Minulla on tunne, että paniikki pyrkii iskemään. Olen kuitenkin vielä säilyttänyt jonkinlaisen tasapainon.

Jorma ja Irene ovat pitäneet minusta kiitettävästi huolta ja autta-
neet käytännön asioissa. Käännyin kuitenkin lakimiehen puoleen, kun
kukaan muu ei osaa auttaa näissä selvittelyissä, joita tarvitaan Sinun
lähdettyäsi täältä.

Oliko Sinulla jo pari vuotta sitten aavistus, ettei kaikki ole kunnossa
kohdallasi, kun kysyit, pärjäisinkö, jos tulisi sellainen tilanne, että jäi-
sin yksin. Mietin silloin, mitä oikein tarkoittit – halusitko ottaa eron
vielä vanhoilla päivillämme, ja totesin, ettei se ole mahdollista –
hupsu ajatuskin! Sanoinkin sen ääneen – etten todellakaan edes us-
kalla ajatella sellaista tilannetta.

Et ottanut asiaa esille uudelleen, mutta nyt se tuli mieleeni, kun olen yksin ja yritän selvitä päivästä toiseen. Tosin olen ajatellut joutavani tästä lähtemään minäkin – elämäni ja tarkoitukseni lähti mukani.

Sinun kanssasi halusin elää ja nyt myös kuolla. Anna anteeksi tämä purkaukseni - olit kaikkeni.

30.11. lauantai

LEPOPAIKKASI VALITTU

Janne ja Johanna tulivat eilen illalla junalla Turusta. He nukkuivat yön yli meidän sängyissämme, ja minä petasin olohuoneen sohvaan petini. Tietysti nukuin huonosti ja ajatukseni olivat jo uurnasi huomiossa laskutilaisuudessa.

Olen ollut lähtösi jälkeen kuin robotti ja yrittänyt selvittää kaikkea siitä, mitä Sinulta jäi tekemättä, kun voimasi loppuivat niin nopeasti. Olen pyytänyt ja saanut apua ystäviltämme ja lopulta annoin lakimiehelle – en kuitenkaan tutullesi – tehtäväksi hoitaa lakisääteisen paperisodan.

Janne on myös kiitettävästi auttanut käytännön asioissa ja etsinyt tiedostoistasi kaiken tähän asti tarvittavan materiaalin, vakuutuksista, sopimuksista, pankkiasioista, veroista ja voimalaitoksen asioista. Vaikka olin lähelläsi ja läsnä koko ajan, minulla ei ollut mitään hajua niistä kaikista jutuista, joita hoidit päivittäin. Nyt on pakko opetella!

Tämän päivän hyvästien jättäminen Sinulle itkettää minua tätäkin kirjoittaessani. Se oli elämäni toinen sydäntä särkevä päivä – tätä ennen oli Kain uurnan lasku joulun alla, vuonna 2005, samaan hautaan.

Kirja koostuu lukuisista kirjeistä edesmenneelle, ajasta ikuisuuteen siirtyneelle puolisolle ja kertoo menneessä ja tässä ajassa koetuista tunteista, muistoista ja vaikeuksista selvitä eteen tulleista monenlaisista ongelmista.

Käsi kädessä pitkän, välillä kivisenkin taipaleen halki viimeiseen henkäisyyn saakka. Nämä kirjan kirjeet ovat syntyneet loppumattomalta tuntuvan surun vallassa. Niiden kirjoittaminen on ollut tilintekoa ja auttanut ymmärtämään ja käsittelemään elämän rajallisuutta oman, rakkaimman ja läheisimmän ihmisen poistuessa rinnalta. Vuosi ei ole ollut helppo. Siihen on sisältynyt kyynelvirtoja, tunteiden purkamista, vihaa, pettymystä, ikävää ja itsesyytöksiä. Kuin olisi ollut myrskyn silmässä riepotehtavana. Se on kohdalle sattua kuin maailman loppu.

BoDTM
BOOKS on DEMAND